

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése

4044 Debrecen, Kálvin tér 16.

VI. évfolyam

2009/4. sz.

műfaját – tulajdonképpen egy bizonyos korszakhatárnál ki is rekeszti az irodalomból –, holott, mint azt hallhattuk, hatalmas és nagy hatású irodalomról van szó. Rozsonдай Marianne az MTA Könyvtárának ősnymtatvány-állományát mutatta be tematikai megoszlásban, s amint sejthettük, ebből tekintélyes részt alkot a teológiai irodalom. Tóth Gergely Bél Mátyás könyvtárainak eredt a nyomába: a tudós evangélikus lelkész forrásai, a fennmaradt jegyzékek és szétszórtan felbukkanó kötetek a tudás áramlásának nyomvonalát rajzolják ki. Kurta József előadása elszomorított minket: az erdélyi református könyvtárak sorsa és jelene bizony nem szívderítő. Az anyagi nyomorúságnál jobban fáj, ha közönnyel vagy nemtörődomséggel szembesülünk.

A szünet után Horváth József egy frissiben megjelent archontológia (*A Dunántúli Református Egyházkerület prédikátorai és rektorai I.*) kapcsán szólt az egyházi gyűjtemények tudományos szerepéről; Oláh Róbert az általunk végzett digitalizálási eredményekről számolt be. Löffler Erzsébet előadása arra világított rá, hogy egy mégoly turisztikai központnak ismert város is, mint Eger, nem becsüli meg eléggé a legsajátosabb értékeit – ez esetben az érseki központ turisztikai szempontból is kiaknázható lehetőségeit. Végül Baranya Péter szólt a jövő terveiről: egy közös honlap tervezett munkálatairól.

Együttlétünk koccintással és a csodálatos születésnapi torta elfogyasztásával zárult, amelyet Muszka

Ibolya unitárius elnökségi tag szponzorának köszönhetünk.

A rendezvényt befogadó Dunamelléki Református Egyházkerület Székháza a díszterem használatával és a szünetben felszolgált szendvicsekkel támogatta ünnepi alkalmunkat, a Ráday Gyűjtemény házigazda-munkatársai pedig valamennyien lelkesen és szívvel készültek a kollégák fogadására – ezúton is köszönjük a visszajelzéseket, amelyekből látjuk, hogy valóban jól sikerült ez az alkalom.

Berecz Ágnes

Megnyitó beszéd

Egy megnyitó beszédnek mindig erénye a rövideg. Ezúttal első 15 évünkről, az időről, történetünk lényegéről (azaz a nyitásról és a belső növekedésről) és arról beszélek, miért lehet több egy szervezet, mint részei összege.

Nekünk, egyházi könyvtárosoknak nagy tisztesség az, hogy munkánk történelmi távlatokhoz kötődik. Intézményeink legelső könyvlajstromáig visszamenően hivatali kapcsolatunk van távoli elődeinkkel, egy folyamat részeseként az idővel, nagy időkkel, és örökkévaló értékekkel is érintkezhetünk. A mi egyesületi életünk 15 esztendő idõtartama messze eltörpül saját intézményeink évszázadai, a történelmi egyházak ezer vagy ötszáz esztendeje mellett. Mi lehet a lényege ennek a csekély tizenöt évnek? A kívülállók, a könyvtárainkat használók szemében (a technikai megújulás mellett) bizonyára az a legszembeütőbb, hogy nyilvánosságunkban, és szolgáltatásainkban történt egy jelentős fordulat. Akik korábban nyilvános ÉS egyházi könyvtárakról (mint eltérő kategóriákról) beszéltek, meglepetéssel láthatják intézményeink tucatjait a nyilvános könyvtárak hazai jegyzékén. Ami könyvtárainkban történt, nem függetleníthető attól, amit az Egyesülés végzett szakmai ösztönzés terén vagy érdekképviselésben. (Ami az érdekképviselésről, az EKE-re is érvényes a „nomen est omen”, de csupán napjaink latinján, mert az EKE angolul (eke out) leggyakoribb szövegösszefüggésében körülbelül azt jelenti: „nagy nehezen összekaparja a megélhetéshez szükségeset”.)

Egy szervezet mindig több, mint tagjainak összessége, és talán éppen ez a többlet az (a lényegi vonás), amit most mérlegre kellene tennünk. Az elmúlt évben többször is szóba került közöttünk az ökumené hozadéka

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülete

4044 Debrecen, Kálvin tér 16.

VI. évfolyam

2009/4. sz.

és nyeresége. Amikor legutóbb Gyulafehérvárott vagy Prágában, európai szervezetünk közgyűlésén búcsúztattam alapító elnökünket, Bánhegyi Miksát, első helyen és leginkább azt a döntését méltattam, hogy tudatosan és megfontoltan döntött ökumenikus szervezet alapításáról, és ezáltal egy nem remélt mélységű megismerési folyamat kezdődött előttünk. Tanulságokkal, felfedezésekkel járt, és olyan lehetőséget adott, amellyel gyakran tudtunk élni. Ez a lépés hozzájárult ahhoz, hogy az EKE-nek van egy jellegzetes spiritualitása, amely fokozatosan kitöltötte a szakmai profil mögötti teret. Talán ennek a lelkeségnek is köszönhető, hogy az EKE elnökségében az érvek súlyának mindeddig nagyobb jelentősége volt, mint a szavazatok számának. Illesse köszönet mindazokat, akik idejükkel, erejükkel, akaratukkal, tapasztalataikkal, tehetségükkel és szívükkel ezt a növekedést segítették. És adjon Isten mindnyájunknak sok értékes alkalmat, hogy együtt szolgálhassuk azt a magyar kultúrát, amelyről mai előadásaink is szólnak.

G. Szabó Botond

Visszatekintés

Tisztelt Vendégeink! Kedves Kollégák!

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülete 2009-ben 15. születésnapját ünnepli. Vannak, akik azt mondják, hogy ez nem kerek évforduló, a 10., 20., 25. és 50. évfordulót szokás csak ünnepelni. Volt olyan is, aki azt mondta: nincs pénzünk, tele vagyunk anyagi gondokkal, ezért nem a „születésnap torta receptje” a legfontosabb. Úgy gondolom, az ünnepléshez nem feltétlenül csak pénz kell. A háborús években is megülték az ünnepeket, pl. karácsonykor lehet, hogy csak egy fenyőgally volt a „karácsonyfá”, amelyre néhány „sztaniolpapírba” csomagolt kockacukrot vagy csak kis fadarabot aggattak...

„Legfeljebb 70 év egész életkorunk, nyolcvan talán, ha erősek vagyunk” – mondja a zsoltáros. 15 év hosszú is, rövid is lehet. Egy szervezet életében rövid, egy ember életében hosszú idő.

Bár akik ismernek, tudják, hogy alkatom szerint Babits Mihállyal együtt „első könyvem első lapjára a soha meg nem elégedés himnuszát írtam”, úgy gondolom, van mire visszatekintenünk, van mit ünnepelnünk, még akkor is, ha olykor úgy érezzük, meglepően sokat tettünk, sokat elértünk, máskor meg, hogy keveset.

Tudom, nemcsak én érzem úgy, hogy amit az egyesület a magyarországi és a határon túli könyvtárak számára elért, az tiszteletre méltó, ünnepelni való.

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülésében nem személyi, hanem intézményi tagság van, könyvtáranként egy-egy képviselő bír szavazati joggal, bár rendezvényeinken minden egyházi és nem egyházi könyvtáros kollégát is szívesen látunk. Intézményi tagság van, de ezeket az intézményeket személyek, könyvtárosok működtetik. „Az emberi tényező” – akár az egyházi könyvtárakról, akár az egyesületről szólnak a 15. évfordulón – nagyon is fontos.

Mi minden történt 15 év alatt az egyházi könyvtárosokkal és könyvtárakkal? Elsőként az jut eszembe, hogy megteremtették érdekképviselőtüket, és sajátos könyvtárscsoportként visszaverekedtek magukat a magyar könyvtári hálózatra.

A teremben ülök ismerik az egyházi könyvtárak történetét. Ha ezt felidézzük, hajlamosak vagyunk csak a közelmúltra, a 20. századi történelemre gondolni. Talán azért CSAK az I., és még inkább a II. világháborúra, majd 1948-ra, az iskolák államosítására, 1950-re, a szerzetesrendek feloszlatására, mert töredékes, véges emberi életünkben ennyit tudunk személyesebb élményként átfogni, a többi régmúlt történelem. Pedig ezek a magyar nemzeti kulturális vagyont, az európai szemmel is kincseket – nevesítve, vagy sem –, a világ kulturális örökségét őrző könyvtárak „megélték” a tatárdúlást, a török megszállást, a II. József féle szekularizációt, a történelem folyamán többször megsemmisültek és újjáéledtek.

Ha személyes emlékeket keresünk, rövid emberi életünkben adódóan talán mégis elég, ha ki-ki arra az időszakra gondol most vissza, amikor maga elkezdett „egyházi könyvtároskodni”. Körülnézve a teremben azt gondolom, hogy legfeljebb az 1960-as, még inkább a ’70-es és ’80-as évek ezek. Milyenek is voltak akkor az egyházi könyvtárak? Az 1950-es években – amikor a magyar könyvtári rendszer kialakult, és a gerincét alkotó megyei könyvtárak létrehozásával megerősödött – az egyházi könyvtárak megsemmisültek, könyvmúzeumokká váltak, bezárultak a könyvtárhasználók előtt, könyvraktárakká váltak, legfeljebb „korlátozottan nyilvános tudományos szakkönyvtárakként” működtek azok számára, akik tudtak és mertek egyházi-vallási témával foglalkozni. Mára viszont az egyházi könyvtárak feléledtek, műemléki környezetben korszerű könyvtárak